

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๘ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายบุญจันทร์ เชื้อกล้า
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๖๙ ม. ๑ ต. ผีฆ้อง อ. เฉลิมพระเกียรติ จ. สระบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๑-๓๖๕-๒๘๗๐ Facebook บุญจันทร์ เชื้อกล้า Line.....
เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๕
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี
สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
คณะ/สาขาวิชา รัฐศาสตรบัณฑิต
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๕๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

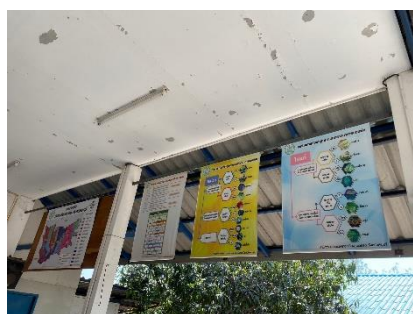
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้เมื่อถึงฤดูกาลผลิตซึ่งมีความพร้อมเป็นแปลงเรียนรู้การเพาะปลูกข้าว ถั่วเขียว ปอเทือง การไถกลบตอซัง การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน พร้อมให้ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาเรียนรู้เมื่อถึงฤดูกาลผลิต ได้เคยผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ข้าว มีการจัดการแปลงที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นตัวอย่าง สาธิตและฝึกปฏิบัติ และมีจุดสาธิตการเลี้ยงโคเนื้อ และจุดเรียนรู้ด้านประมง การเลี้ยงปลาในกระชัง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒. ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การปรับปรุงบำรุงดิน (ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยพืชสด)

๓. ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การบริหารจัดการศัตรูข้าว

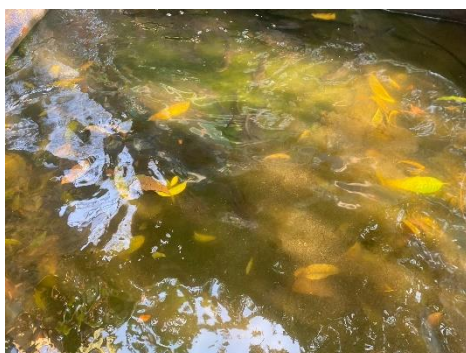
๔. ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การใช้เมล็ดพันธุ์ดี (คัดแยกเมล็ดพันธุ์/ลดการใช้เมล็ดพันธุ์)

๕. สถานีเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐกิจพอเพียง

จุดเรียนรู้ด้านประมง การเลี้ยงปลาดุกในกระชัง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าว การลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าว เน้นการลดต้นทุนการทำนาโดยการบำรุงดิน ลดการใช้ปุ๋ย และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยแบบสั่งตัด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน คือการใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น(พอดี) ตามความต้องการของพืช หากดินมีปัญหา ต้องมีการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยมีการประเมินหรือวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนการปลูกพืช จากการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึง ปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน สภาพความเป็นกรด-เป็นด่าง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการธาตุอาหารของพืชที่ปลูกในแต่ละฤดูจากนั้นจึงคำนวณปริมาณธาตุอาหารหลัก เพิ่มตามคำแนะนำซึ่งอาจเลือกปุ๋ยสูตรที่มี สัดส่วนใกล้เคียงกับคำแนะนำ การใช้ปุ๋ยให้มากที่สุด (ถ้ามี) ซึ่งปัจจุบันมีสูตรปุ๋ยที่หลากหลายให้เลือกใช้ หากในตลาดไม่มีปุ๋ยสูตรที่แนะนำให้ใช้แม่ปุ๋ยมาผสม ตามอัตราที่กำหนด แล้วใส่ให้กับพืช เรียกว่า”การใช้ ปุ๋ยแบบสั่งตัด” แต่ถ้าดินมีปัญหา / ข้อจำกัด เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็มดินเสื่อมโทรม ดินตื้น มีน้ำท่วมขัง ต้องหา มาตรการป้องกัน ปรับปรุงแก้ไขก่อนการปลูกพืช/ก่อนการใส่ปุ๋ย เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดของการดูดใช้ธาตุอาหาร ของพืชเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย หรือแก้ไขข้อจำกัดด้านเคมีกายภาพ ชีวภาพ ฯลฯ การใช้ปุ๋ยเคมีที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการแก้ไขข้อจำกัดของดิน เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินเสื่อมโทรม ฯลฯ เสียก่อน และควรมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด รวมด้วย

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นหลักสูตรบังคับโดยเป็นการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้การเกษตร การบริหารจัดการพื้นที่ในกิจกรรมการเกษตรเน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน อยู่ได้ด้วยตนเอง

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ แนวคิดการบริหารจัดการที่ดินทางการเกษตรขนาดเล็กประมาณ ๑๐-๒๐ ไร่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วนดังนี้ ๓๐/๓๐/๓๐/๑๐ ซึ่งจะแบ่งเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำ ปลูกข้าว ปลูกพืชผักผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และที่อยู่อาศัย ทำให้เกษตรกรมีพื้นที่ในการทำเกษตรแบบครบถ้วน มีผลผลิตให้เก็บกินตลอดทั้งปี สามารถพึ่งพาอาศัยตัวเองในการดำเนินชีวิต

พื้นที่ ๔ ส่วนของเกษตรทฤษฎีใหม่มีดังนี้

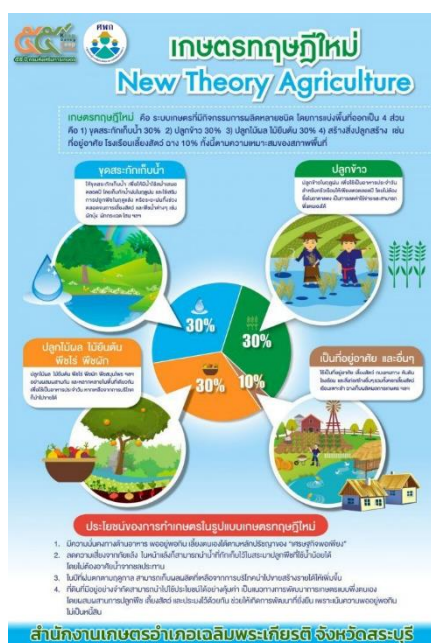
๑. สระกักเก็บน้ำ น้ำ คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการเพาะปลูก เกษตรทฤษฎีใหม่จึงให้ความสำคัญกับน้ำเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ควรมีการคำนวณต้นทุนน้ำ และความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เพื่อการขุดสระกักเก็บน้ำตามขนาดที่เหมาะสม โดยทั่วไปสามารถใช้พื้นที่ ๓๐% ขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อช่วยกักเก็บน้ำฝนให้มีเพียงพอต่อการเพาะปลูกทั้งปี และยังสามารถเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลา, กบ, หอย, ปู ฯลฯ ช่วยให้เกษตรกรมีเนื้อสัตว์เพิ่มเติมไว้บริโภคในครัวเรือน

๒. แปลงปลูกข้าว ข้าว คือ อาหารหลักของคนไทยที่รับประทานในชีวิตประจำวัน เกษตรทฤษฎีใหม่จึงเห็นควรให้ใช้พื้นที่ ๓๐% ในการเพาะปลูกข้าวในฤดูฝน ส่วนฤดูอื่นให้ปรับปรุงคุณภาพดินเตรียมความพร้อมในการเพาะปลูกครั้งถัดไป เพื่อที่จะได้ข้าวที่มีคุณภาพดี ในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน และเก็บสะสมไว้สำรองเพื่อรับประทานได้ตลอดปี

๓. เพาะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชผักผลไม้มีคุณประโยชน์มากมาย ทั้งสามารถนำมาบริโภคกับข้าวเพื่อสร้างรสชาติที่หลากหลาย เกษตรทฤษฎีใหม่จึงแนะนำให้ใช้พื้นที่ ๓๐% ในการเพาะปลูกพืชให้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ผัก ผลไม้ พืชไร่ หรือ สมุนไพร ให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้ร่างกายแข็งแรง

๔. ทิ้งอยู่อาศัย และอื่น ๆ เกษตรทฤษฎีใหม่ ได้จัดสรรที่อยู่อาศัยบนพื้นที่ ๑๐% สุดท้ายเพื่อเป็นที่พักอาศัยให้เกษตรกรพักผ่อนพินคื่นรื้อวแรง และสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น คอกเลี้ยงสัตว์ โรงเก็บผลผลิตเรือนเพาะชำ ฯลฯ โดยจัดแบ่งได้ตามความเหมาะสม ในพื้นที่ของเกษตรกร ช่วยให้เกษตรกรได้รับผลผลิตเพิ่มเติม สามารถเก็บไว้กินภายในครัวเรือน แลกเปลี่ยนกับผลผลิตอื่น ๆ ของเพื่อนบ้าน ขายเป็นเพื่อสร้างผลกำไร ช่วยให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น

นอกจากวิธีการจัดสรรพื้นที่ที่ได้อธิบายไปเบื้องต้นแล้ว เกษตรทฤษฎีใหม่ยังมีแนวคิดของการรวมตัวเพื่อสร้างชุมชนที่แข็งแรง และสามารถต่อรองกับภาครัฐหรือเอกชนในเรื่องของราคาสินค้า รวมไปถึงหาแหล่งเงินทุนในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีต้นทุน

การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร และบัญชีครัวเรือน ลักษณะของหลักสูตรการเรียนรู้ จะเน้นวิธีการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย มีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีแผนการเรียนรู้/การอบรม

การบันทึกบัญชีต้นทุนการเกษตรเป็นการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับทางด้านการเกษตรตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นการผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตมาจำหน่าย เพื่อใช้ในการวางแผนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การบันทึกบัญชีรับ-จ่าย การบันทึกบัญชีต้นทุนการเกษตร เริ่มจากวิธีการลงบัญชีรับ-จ่าย ซึ่งบัญชีรายรับที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของเกษตรกรในครัวเรือน จากนั้นให้ลงบันทึกเขียน วัน เดือน ปี ที่มีรายการรับเงินและรายการจ่ายเงินเข้ามา ส่วนในช่องรายการให้เขียนรายละเอียดของการรับเงินและจ่ายเงินที่เกิดขึ้น และในช่องรายรับแบ่งเป็นรายรับประกอบอาชีพ และรายรับอื่นๆ ซึ่งในช่องรายรับประกอบอาชีพเป็นการเขียนจำนวนเงินที่ได้รับโดยเป็นเงินที่ประกอบอาชีพ เช่น ขายข้าว ถั่วเขียว ค่น้ำ ปอเถือง เป็นต้น

ส่วนช่องรายรับอื่นๆ เป็นรายได้ที่รับมา เช่น เงินค่าจ้าง รับเงินกู้ยืม เป็นต้น และช่องสุดท้ายคือรวมรายรับ เขียนรวมรายรับทั้งหมดที่ได้รับมาทั้งหมด ส่วนการบันทึกบัญชีรายจ่าย จะทำการลงบันทึกคล้ายๆ กับการบันทึกบัญชีรายรับ แต่จะมีความละเอียดมากกว่า ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ เช่น ค่าไถเตรียมดิน ค่าพันธุ์พืช ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าจ้างแรงงาน ส่วนการลงทุนเครื่องจักรซึ่งเป็นการลงทุนที่สูงและสามารถใช้เครื่องจักรเหล่านี้ได้เป็นเวลานาน เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องฉีดพ่นยา โดยนำรายจ่ายเหล่านี้มารวมกันเพื่อให้รู้ต้นทุนที่จะต้องจ่ายด้วย

การบันทึกบัญชีต้นทุนการเกษตร หากเป็นต้นทุนผลิตจะแยกบันทึกบัญชีออกตามลักษณะต่างๆ ของต้นทุน เช่น วัตถุดิบ แรงงาน การผลิต เป็นต้น ถ้าหากในการเพาะปลูกนั้นจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบหลายชนิด ก็ควรแยกบัญชีต้นทุนออกตามชนิดนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้จะมีต้นทุนในส่วนของค่าเช่า ค่าบำรุงรักษา ค่าเสื่อมราคา ค่าวัสดุต่างๆ ค่าจ้าง เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องใช้การบันทึกบัญชีต้นทุนการเกษตรสำหรับรายการต่างๆ ที่ใช้อยู่เป็นประจำ สำหรับการบันทึกต้นทุนสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

๑.บัญชีต้นทุนวัตถุดิบ สำหรับบันทึกรับเข้าและเบิกวัตถุดิบไปใช้โดยมีบัญชีแยกประเภทย่อยสำหรับวัตถุแต่ละชนิด

๒.บัญชีต้นทุนค่าแรงงาน ใช้บันทึกค่าแรงงานของคณงานแต่ละคน

๓.บัญชีต้นทุนการผลิต สำหรับบันทึกค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต ปกติเมื่อเกิดรายจ่ายขึ้น จะบันทึกไว้ในบัญชีค่าใช้จ่ายประเภทนั้นๆ

ดังนั้นการควบคุมหรือลดต้นทุนต้องใช้ระบบการบัญชีต้นทุนที่ค่อนข้างละเอียด โดยต้องรู้ว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นมาจากจุดไหน เพิ่มขึ้นเพราะอะไร และที่สำคัญเท่าๆ กันก็คือ ต้องรู้จำนวนต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง และจำนวนต้นทุนที่เหมาะสมที่ควรเกิดขึ้น ถ้าไม่มีข้อมูลทั้งหมดดังกล่าวก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าระบบบัญชีต้นทุนให้ผลดีต่อการควบคุมต้นทุนได้ เช่น การใส่สารเคมีในการเพาะปลูก ต้องใส่เพิ่มขึ้นเพราะอะไร เป็นต้น

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร เรื่อง การลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าว

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจหลักการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินอย่างถูกต้องและแม่นยำ
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนปุ๋ยเคมีโดยการใช้เท่าที่จำเป็น
๓. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการปลูกพืชบำรุงดินหลังฤดูการปลูกข้าว
๔. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการดินอย่างยั่งยืน ลดการพึ่งพาสารเคมี
๕. เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพข้าวในระยะยาว

เนื้อหาหลักสูตร

๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดินและปุ๋ย

- ประเภทของดินและลักษณะดินในพื้นที่นา
- ความสำคัญของธาตุอาหารพืชหลัก-รอง
- ผลกระทบของการใช้ปุ๋ยแบบไม่เหมาะสม

๒ การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์

- กระบวนการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง
- การแปลผลการวิเคราะห์ดิน
- การคำนวณสูตรปุ๋ยและปริมาณปุ๋ยที่ต้องใช้
- ตัวอย่างการปรับสูตรปุ๋ยเพื่อลดต้นทุน

๓ พืชบำรุงดินและการจัดการหลังฤดูข้าว

- ประเภทของพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง ถั่วเขียว
- ประโยชน์: เพิ่มอินทรีย์วัตถุ, ลดการใช้ปุ๋ยเคมี, เพิ่มจุลินทรีย์
- เทคนิคการปลูกและการไถกลบพืชบำรุงดิน
- การวางแผนปลูกพืชบำรุงดินแบบหมุนเวียน

๔ ตัวอย่างจริงและแผนการจัดการดินแบบยั่งยืน

- กรณีศึกษา: แปลงเกษตรกรต้นแบบ
- การเปรียบเทียบผลผลิต/ต้นทุนก่อน-หลัง
- การออกแบบแผนจัดการดินของตนเอง (แผนประจำปี)

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

รูปแบบ	รายละเอียด
บรรยายให้ความรู้	เพื่ออธิบายแนวคิดและหลักการ
สาธิตภาคปฏิบัติ	- การเก็บตัวอย่างดิน - การผสมสูตรปุ๋ย - การปลูกพืชบำรุงดินในแปลงจริง
กิจกรรมเวิร์กชอป	- วิเคราะห์ผลวิเคราะห์ดินตัวอย่าง - ฝึกคำนวณสูตรปุ๋ยเฉพาะแปลง - ออกแบบแผนฟื้นฟูดินเฉพาะราย
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ปุ๋ยและปลูกพืชบำรุงดิน
ศึกษาดูงานแปลงต้นแบบ	เยี่ยมชมแปลงนาต้นแบบที่ใช้แนวทางนี้และประสบผลสำเร็จ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

- เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าปุ๋ยได้ไม่น้อยกว่า ๑๐-๓๐% โดยไม่กระทบต่อผลผลิต
- ดินมีคุณภาพดีขึ้นในระยะยาวจากการใช้พืชบำรุงดิน
- เกษตรกรมีทักษะในการวิเคราะห์และวางแผนจัดการดินด้วยตนเอง
- พื้นที่นาเข้าสู่แนวทางการผลิตแบบยั่งยืนมากขึ้น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ทางศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

แนวทางการจัดทำแผนฯ

๑. สำรวจความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบของ ศพก.
  ๒. ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ/ตำบล เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแผนงาน/กิจกรรม
  ๓. กำหนดกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยอิงเป้าหมายการพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร
  ๔. จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมและกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน
  ๕. จัดทำแผนปฏิบัติการรายปี ศพก. และเสนอให้คณะกรรมการ ศพก. เห็นชอบ
- ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

๑. เกษตรกรต้นแบบและสมาชิกในพื้นที่รับผิดชอบของ ศพก.
๒. คณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ
๓. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด
๔. หน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ
๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล)
๖. หน่วยงานภาคีอื่นๆ (ถ้ามี)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงแบบดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ต้องการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ เพื่อเป็นต้นแบบในการลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่มให้กับตนเองและสมาชิกในกลุ่ม

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการลดต้นทุน ศพก.พบปัญหาเรื่องราคาปุ๋ยเคมีมีราคาสูงขึ้น จึงหันมาสนใจการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการเพิ่มธาตุอาหารในดินโดยการปลูกถั่วเขียวในช่วงฤดูนาปรัง การปลูกถั่วเขียวในช่วงนาปรังยังเป็นการตัดวงจรการระบาดของศัตรูพืช และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายถั่วเขียวในช่วงฤดูนาปรัง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การใช้หลักวิชาการและนวัตกรรม/เทคโนโลยีในการผลิต ของ ศพก.

๑. การลดปัญหาเรื่องดิน

- การวิเคราะห์ดินก่อนปลูก: ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ดินหรือส่งตรวจห้องแล็บ เพื่อใช้ปุ๋ยอย่างแม่นยำ
- การใช้พืชปุ๋ยสด: เช่น ปอเทือง ถั่วเขียว เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับปรุงดิน
- การใช้สารพด. ต่างๆ ทำปุ๋ยอินทรีย์

๒. การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง

๓. การลดต้นทุนการผลิต

- การใช้โดรนหว่านปุ๋ยหรือพ่นชีวภัณฑ์: ลดแรงงานและการใช้ปุ๋ย
- การปลูกข้าวแบบไม่ไถพรวน (No-till): ลดต้นทุนการเตรียมดิน
- การใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน: ลดต้นทุนและได้ผลผลิตตรงจุด

๔. การควบคุมศัตรูพืชแบบยั่งยืน

- การใช้ชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบีบเวอเรีย เมตาไรเซียม แตนสารเคมี
- กับดักแสงและฟีโรโมน ใช้ควบคุมแมลงศัตรูพืช
- ระบบเตือนภัยแมลงศัตรูพืช: ใช้แอปหรือไลน์กลุ่มในการเตือนภัย

๕. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ

- ใช้พันธุ์ข้าวต้านทานโรคและให้ผลผลิตสูง เช่น กข๗๙, กข๘๕
- ระบบให้น้ำหรือควบคุมอัตโนมัติในแปลงนา
- ใช้โดรนหรือดาวเทียมติดตามการเจริญเติบโตของข้าว

๖. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- การแปรรูปข้าว: เช่น ข้าวกล้อง ข้าวหอม ข้าวอินทรีย์
- บรรจุภัณฑ์นวัตกรรม เช่น ซองสุญญากาศ, QR Code ย้อนกลับแหล่งผลิต
- การขายผ่านออนไลน์และแพลตฟอร์ม e-commerce

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
ขั้นตอนการประยุกต์ใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการผลิตข้าว

๑. สำรวจปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ ตรวจสอบสภาพดิน น้ำ ภูมิอากาศ และข้อจำกัด

ต่าง ๆ

๒. วิเคราะห์ข้อมูลดินและพืชส่งตัวอย่างดินตรวจวิเคราะห์เพื่อกำหนดสูตรปุ๋ยที่เหมาะสม

๓. วางแผนการผลิต กำหนดระยะเวลาการเพาะปลูก การจัดการน้ำ และการใช้

ปัจจัยการผลิต

๔. เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น การใช้โดรน เครื่องมืออัตโนมัติ หรือชีวภัณฑ์

ตามความเหมาะสม

๕. ติดตามผลและปรับปรุง ใช้แอปพลิเคชันหรือเทคโนโลยีการ ติดตามผลผลิต
เพื่อประเมิน และปรับแผน

๖. แปรรูปและจำหน่ายเพิ่มมูลค่าผลผลิตและขยายช่องทางการตลาดผ่านแพลตฟอร์ม
ออนไลน์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้
อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแปลงนาข้าว เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ใส่ปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง
ตรงตามความต้องการของพืชและสภาพดิน ซึ่งช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
มีขั้นตอน ดังนี้

๑. เก็บตัวอย่างดิน

- ใช้จอบหรือเหล็กเจาะดิน ขุดดินลึกประมาณ ๑๕-๒๐ ซม. (ลึกเท่าระดับรากข้าว)
- เลือกเก็บจากหลายจุด (อย่างน้อย ๕-๑๐ จุด) กระจายทั่วแปลงนาในรูปแบบซิกแซก
- นำดินแต่ละจุดมาผสมรวมกันในภาชนะสะอาด แล้วใช้เพียงประมาณ ๕๐๐ กรัมใส่
ถุงพลาสติกหรือถุงตัวอย่าง

หมายเหตุ ไม่ควรเก็บดินบริเวณที่มีสิ่งผิดปกติ เช่น บริเวณปุ๋ยคอกกองทิ้ง, ข้างคันนา, หรือน้ำท่วมขัง

๒. วิเคราะห์ตัวอย่างดินจากชุดตรวจดิน หรือ ส่งตรวจวิเคราะห์ดิน

๓. วิเคราะห์ผลและรับคำแนะนำ

เมื่อผลวิเคราะห์ดินออกมาแล้ว จะมีข้อมูลเช่น ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดิน, ปริมาณธาตุอาหารหลัก
(N, P, K), อินทรีย์วัตถุ (%) เสร็จแล้วนำค่าวิเคราะห์ดินไปเทียบกับชนิดพืช แล้วคำนวณวิเคราะห์ธาตุอาหาร

ที่พืชต้องการ เพื่อ จัดหาแม่ปุ๋ย แล้วนำมาผสม เช่น ถ้าดินขาดฟอสฟอรัส อาจแนะนำสูตร ๑๖-๒๐-๐, ถ้าดินมีอินทรีย์วัตถุต่ำ อาจแนะนำให้ใส่ปุ๋ยคอกคั่ว

๔. วางแผนการใส่ปุ๋ย

วางแผนแบ่งใส่ตามช่วงการเจริญเติบโตของข้าว เช่น

ระยะการเติบโตของข้าว	คำแนะนำการใส่ปุ๋ย (ตัวอย่าง)
เตรียมดินก่อนปลูก	ใส่ปุ๋ยรองพื้น เช่น ๑๖-๒๐-๐ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕
อายุ ๒๐-๒๕ วัน	ใส่ยูเรีย (๔๖-๐-๐) เพิ่มไนโตรเจน
อายุ ๔๐-๔๕ วัน	เติมปุ๋ยโพแทสเซียม (๐-๐-๖๐) หากผลวิเคราะห์ระบุว่าขาด

หากใช้ปุ๋ยพืชสด/ปอเทืองก่อนปลูก อาจลดปริมาณไนโตรเจนลงได้

๕. ปรับปรุงดินอย่างต่อเนื่อง ตรวจวิเคราะห์ดิน ทุก ๒-๓ ปี เพื่อปรับสูตรปุ๋ยให้เหมาะสมในระยะยาว ใช้พืชบำรุงดิน และปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อฟื้นฟูคุณภาพดินควบคู่กับปุ๋ยเคมี

สรุปขั้นตอน

๑. เก็บตัวอย่างดิน จากแปลงนา
๒. ตรวจวิเคราะห์ดิน
๓. นำผลวิเคราะห์มาคำนวณ สูตรปุ๋ย
๔. วางแผนและใส่ปุ๋ยตามระยะข้าว อย่างเหมาะสม
๕. ติดตามผลและปรับสูตรในรอบถัดไป

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าวเจ้า พื้นที่ปลูกจำนวน ๖๕ ไร่ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ถั่วเขียว พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๐ ไร่ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว จำนวน ๑๐ (ตัว)

๓.๒) ไก่ไข่ จำนวน ๒๕ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว .มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์(๑กระสอบ)

เป็นเงิน ๕๕๐ บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ย ๔๖-๐-๐

เป็นเงิน ๔๕๐ บาท/ไร่

๑.๓) ปุ๋ย ๐-๐-๖๐

เป็นเงิน ๔๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าแรงไถเตรียมดิน ๒ ครั้ง

เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงจ้างหว่านข้าว

เป็นเงิน ๘๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่ายาฆ่าหญ้า

เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าแรงจ้างฉีดยาฆ่าหญ้า

เป็นเงิน ๘๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าฮอร์โมน	เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่
๑.๙) ค่าแรงจ้างฉีดค่าฮอร์โมน	เป็นเงิน ๑๖๐ บาท/ไร่
๑.๑๐) ยาฆ่าแมลง	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๑๑) ค่าแรงจ้างฉีดยาฆ่าแมลง	เป็นเงิน ๘๐ บาท/ไร่
๑.๑๒) ยาเชื้อรา	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๑๓) ค่าแรงจ้างฉีดยาเชื้อรา	เป็นเงิน ๘๐ บาท/ไร่
๑.๑๔) ค่าเกี่ยว	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๑๕) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน ๑๖๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๔,๓๙๐ บาท/ไร่	

รายได้ ๗,๒๐๐ บาท/ไร่ (หมายเหตุ : คำนวณจากผลผลิต ๘๐๐ กิโลกรัม/ไร่ ราคาที่ ๙๐๐๐

ต่อ ๑,๐๐๐ กิโลกรัม)

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง

- ไม่มีรายได้รายวัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง

- ไม่มีรายได้รายสัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง

- ไม่มีรายได้รายสัปดาห์

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ

- การทำนา การปลูกถั่วเขียว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๔๖๘๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- เป็นจุดเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร ให้กับสมาชิก และเกษตรกรผู้สนใจ

- ลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่

- สร้างรายได้เสริมจากองค์ความรู้ที่ได้รับ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑.๑ ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเกินจำเป็น ป้องกันการสะสมของไนโตรเจนหรือฟอสฟอรัสในดิน และน้ำ ลดต้นทุนปุ๋ยของเกษตรกร: ใช้เฉพาะที่จำเป็นในปริมาณที่เหมาะสม

๑.๒ ลดการชะล้างและปนเปื้อน ปุ๋ยที่ใส่เกินจะถูกน้ำฝนชะล้างลงสู่คลอง หนอง บึง ส่งผลเสียต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ

๑.๓ ลดผลกระทบเชิงบวก : ดินไม่เสื่อมโทรม แหล่งน้ำในพื้นที่ไม่เน่าเสีย เกิดความรู้และพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยอย่างรับผิดชอบในชุมชน

๒. การปลูกพืชบำรุงดิน (เช่น ปอเทือง, ถั่วเขียว) เป็นการการอนุรักษ์ดินและโครงสร้างของดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยให้ดินร่วนซุย เก็บน้ำได้ดี และเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของรากพืช ลดการพังทลายของดิน พืชปกคลุมหน้าดิน ทำให้ดินไม่ถูกกัดเซาะจากฝนหรือลม ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ขึ้นในระยะยาว ลดการใช้สารเคมีและลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงนา เช่น จุลินทรีย์และแมลงที่มีประโยชน์

๓. เทคโนโลยีเกษตรอื่นที่ส่งเสริมความยั่งยืน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืช/มูลสัตว์ ลดการเผาฟาง ลดฝุ่น PM ๒.๕

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำกิจกรรมทางการเกษตรใน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมี ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

๑. การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

ส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้การใช้ น้ำ ปุ๋ย และดินอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้ทรัพยากรเกินจำเป็น ส่งเสริมการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ระบบน้ำหยด การเก็บน้ำฝน

๒. อนุรักษ์ดินและลดการพังทลายของหน้าดิน ส่งเสริมการทำเกษตรแบบอนุรักษ์ดิน เช่น การปลูกพืชคลุมดิน การไถพรวนแบบอนุรักษ์ ลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อจุลินทรีย์ในดิน

๓. ลดการใช้สารเคมีและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรผสมผสาน ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูพืช แทนการใช้สารเคมี

๔. ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนและหลากหลาย ลดการเสื่อมโทรมของดิน และรักษาสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่เกษตร

๕. การจัดการป่าไม้และพื้นที่สีเขียว ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นและพืชป่าร่วมกับพืชไร่ เพิ่มพื้นที่สีเขียว และดูดซับคาร์บอน ช่วยรักษาแหล่งต้นน้ำ ลำธาร และระบบนิเวศท้องถิ่น

๖. สร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรแก่เกษตรกรและเยาวชนในชุมชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก. ความรู้ความสามารถด้านการเกษตรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว และการทำพันธุ์ข้าวปลูก การปรับปรุงบำรุงดิน มีความรู้จริงทางวิชาการ ทั้งมีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมนำมาใช้ใน ศพก. และรู้จักประยุกต์ใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาในการแก้ไของค์ความรู้แบ่งได้ ดังนี้

๑. การจัดการดินและปุ๋ย

- การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- การไถกลบตอซังหลังการเก็บเกี่ยวแทนการเผา

๒. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

- การคัดแยกพันธุ์ข้าว
- การปลูกข้าวเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์
- การควบคุมคุณภาพในขั้นตอนการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓. การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

- มีการเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่
- มีการเลี้ยงปลาดุก และกบในกระชัง
- การเลี้ยงโคเนื้อ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

การให้บริการของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และสร้างเครือข่ายความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของ ศพก. ด้านการถ่ายทอดความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตรให้บริการแก่เกษตรกรในพื้นที่ และบุคคลทั่วไปที่สนใจนำเสนอองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น การทำนาแบบลดต้นทุน การจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย

มีการใช้จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ หลักสูตรฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปลูกพืชบำรุงดิน / ปุ๋ยพืชสด รองรับการอบรมของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร นักเรียน/นักศึกษา และเจ้าหน้าที่รัฐ

เป็นจุดศึกษาดูงาน ต้อนรับและจัดกิจกรรมให้ผู้มาเยี่ยมชมได้เรียนรู้จากแปลงเกษตรจริง เช่น การสาธิตการวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยสั่งตัด การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การจัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยว

ให้บริการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เจ้าของแปลงต้นแบบ/เกษตรกรต้นแบบภายในศพก. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ตามหัวข้อที่ตนมีความเชี่ยวชาญ เช่น วิทยากรเรื่อง “การลดต้นทุนการผลิตข้าว” วิทยากรเรื่อง “การผลิตปุ๋ยหมักใช้เองในฟาร์ม”

วิทยากรอาจร่วมอบรมให้คำปรึกษาทั้งในพื้นที่ศพก. หรือออกนอกพื้นที่ตามคำเชิญจากหน่วยงานต่าง ๆ

ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการให้บริการของ ศพก. เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนเกิดเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมกันเอง พื้นที่ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การให้บริการของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้าน การแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษา และรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ ถือเป็นบทบาทสำคัญที่ช่วยยกระดับการผลิตและสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกร โดยมีแนวทางและขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาเชิงวิชาการ เช่น การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ย การจัดการน้ำและศัตรูพืช การเลือกพันธุ์พืชหรือแนวทางการปลูกพืชหมุนเวียน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การใช้แอปพลิเคชัน เกษตร การใช้เครื่องจักรหรืออุปกรณ์เกษตรแบบประหยัดแรงงาน

๒. แก้ไขปัญหาหน้างานหรือในแปลงเกษตร ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เช่น ปัญหาข้าวไม่กินปุ๋ย ดินเปรี้ยวจัด น้ำแห้งเร็ว ศัตรูพืชระบาดแบบเฉพาะจุด แนะนำแนวทางแก้ไขทันที หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุน เช่น นักวิชาการเกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอ

การรับเรื่องร้องเรียนและความเดือดร้อนของเกษตรกร รับเรื่องร้องเรียนโดยตรงจากเกษตรกรที่เข้ามายังศูนย์ รับเรื่องทางโทรศัพท์ หรือผ่านกลุ่มไลน์ รับผ่านเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ/กรรมการ ศพก.

แนวทางการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่ศูนย์หรือเกษตรกรต้นแบบ ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานแก่ผู้ร้องเรียน พร้อมบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้าน ข้อมูลข่าวสาร และ ด้านวิชาการเกษตร ของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่แก่เกษตรกร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ป้ายประชาสัมพันธ์ ในศูนย์ เช่น ราคาสินค้าเกษตรประจำวัน / ภัยพิบัติ / ข่าวสารจากภาครัฐ เอกสาร/แผ่นพับ/คู่มือ เช่น วิธีปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตสูง เทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ

๒. การให้บริการด้านวิชาการเกษตร ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนอย่างยั่งยืน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการผลิต เช่น ดินเสื่อม น้ำไม่พอ ปุ๋ยใช้ไม่ตรงสูตร การจัดอบรมให้ความรู้ เช่น หลักสูตรการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) การใช้เทคโนโลยีเกษตร เช่น แอปพลิเคชันด้านการเกษตร การสาธิตในแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบ เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกพืชบำรุงดิน ปลูกข้าวอินทรีย์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกรในพื้นที่ โดย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นภารกิจสำคัญในการสร้าง “การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ” ให้เกิดผลอย่างแท้จริงในชุมชน ซึ่งมีแนวทางและผลลัพธ์ที่ชัดเจน

ช่องทางการขยายผลองค์ความรู้ของ ศพก.

๑.ผ่านกิจกรรมการอบรมและสาธิต จัดอบรมให้เกษตรกรในชุมชน โดยใช้แปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบมีการสาธิตวิธีการปฏิบัติจริง เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปลูกพืชบำรุงดิน การผลิตข้าวแบบลดต้นทุน

๒.ผ่านเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบหรือผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็น พี่เลี้ยง คอยแนะนำเกษตรกรคนอื่นในชุมชน

๓.ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันผลิตตามแนวทาง ศพก. เช่น กลุ่มทำนาอินทรีย์ กลุ่มแปรรูปข้าว

เกษตรกรในชุมชนที่นำความรู้ไปใช้ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและเห็นผลจากการสาธิตจะทดลองปรับใช้ในแปลงของตนเอง มีการปรึกษา/ขอคำแนะนำ จากเกษตรกรต้นแบบ หรือเจ้าหน้าที่ ศพก. ก่อนปฏิบัติ รวมกลุ่มกัน เช่น ร่วมทำแปลงข้าวปลอดสาร หรือรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

มีการ จัดบันทึกผลผลิต ต้นทุน และปัญหาที่พบ เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

ลดต้นทุนการผลิต	เช่น ใช้ปุ๋ยเฉพาะตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยลง ๒๐-๓๐%
เพิ่มผลผลิต/คุณภาพผลผลิต	เช่น ข้าวคุณภาพดีขึ้น ราคาดีขึ้น ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น
มีความรู้ในการจัดการเกษตรอย่างยั่งยืน	รู้จักการปรับปรุงดิน การจัดการน้ำ และการใช้สารชีวภัณฑ์
สร้างความมั่นใจและรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น	เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มองเห็นโอกาสในการพัฒนาอาชีพ
เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน	เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จกลายเป็นต้นแบบ และช่วยขยาย ผลต่อเนื่อง

เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับการอบรมจาก ศพก. เรื่อง “การปลูกพืชบำรุงดินหลังนา” ได้นำไป
ปลูกถั่วเขียวหรือปอเทืองและไถกลบ ทำให้ฤดูต่อมาข้าวเติบโตดี ไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมีมาก
เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ได้ผลผลิตเพิ่มจาก ๕๐๐ กก./ไร่ เป็น ๗๐๐ กก./ไร่
ในขณะที่ต้นทุนลดลงกว่า ๑,๐๐๐ บาทต่อไร่

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงาน
ในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการ พัฒนา
งานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยการ ทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้าน
การเกษตรอย่างยั่งยืน มีการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ ทรัพยากร และเครือข่ายการทำงาน ดังนี้

๑. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางการเกษตรของชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่
เหมาะสมกับพื้นที่ เปิดแปลงสาธิตให้เกษตรกรและชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน สนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เกิด
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

๒. ร่วมวางแผนกับชุมชนในการพัฒนาการเกษตร ร่วมกับเกษตรกร ชุมชน และองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดทำ “แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล” หรือ “แผนพัฒนาเกษตรกร
รายครัวเรือน” ใช้ข้อมูลจาก ศพก. เช่น สภาพดิน น้ำ พืชเศรษฐกิจ มาวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

๓. เป็นเครือข่ายในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ร่วมมือกับหน่วยงานส่งเสริม
การเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด ประสานงานกับหน่วยงานวิชาการ เช่น

สถานีวิทยุพีช สำนักงานพัฒนาที่ดิน สถาบันการศึกษา เชื่อมโยงกับหน่วยงานสนับสนุน เช่น ธ.ก.ส., อบต., กองทุนหมู่บ้าน, พช., องค์กรเอกชน

๔. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและองค์กรในพื้นที่ ร่วมจัด วันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) / คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ สนับสนุนกิจกรรมกลุ่มอาชีพ/กลุ่มแปรรูป เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่ม จัดกิจกรรมการฝึกอบรม เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนการผลิตตามฤดูกาล

๕. ส่งเสริมบทบาทเกษตรกรต้นแบบในชุมชน ให้เกษตรกรต้นแบบใน ศพก. เป็นผู้นำด้านการเกษตรของพื้นที่ สนับสนุนให้เป็นวิทยากรให้ความรู้ หรือเป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกรรายอื่น ขยายเครือข่ายเกษตรกรเรียนรู้ด้วยตนเอง

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทและหน้าที่ของประธานคณะกรรมการ ศพก.

๑. บริหารจัดการและกำกับทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ เป็นผู้วางแนวทาง และกำหนดทิศทางของกิจกรรมในศูนย์ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร ควบคุมดูแลการใช้พื้นที่ แปลงเรียนรู้ ทรัพยากร และงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ ประสานงานกับคณะกรรมการและสมาชิกในศูนย์ฯ ให้ร่วมมือกันจัดกิจกรรม เช่น การอบรม สาธิต ดูงาน สนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์อย่างต่อเนื่อง

๓. เป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เป็นผู้แทนศูนย์ฯ ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน หรือองค์กรชุมชนอื่น ๆ สื่อสารและนำข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดสู่เกษตรกรในพื้นที่

๔. กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ ตรวจสอบผลการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม/กลุ่มงาน เช่น การใช้เทคโนโลยี การลดต้นทุน การวิเคราะห์ดิน รายงานผลการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางพัฒนาให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และกรมฯ

๕. เป็นผู้นำด้านวิชาการเกษตรในพื้นที่ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ไปใช้ในพื้นที่จริง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หรือเป็นวิทยากรแก่เกษตรกรในพื้นที่ และแก่ผู้เข้าศึกษาดูงาน

เป็นแบบอย่างของ “เกษตรกรต้นแบบ” ทั้งด้านการผลิตและจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

เกษตรกรต้นแบบ นายบุญจันทร์ เชื้อกล้า มีความภาคภูมิใจมากที่สุดจากการประกอบอาชีพเกษตรกร คือ การได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการต่างๆ และเกษตรกรในพื้นที่ จนได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานศพก.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ร่วมการขับเคลื่อนพัฒนาด้านการเกษตรของชุมชนในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และได้รับตำแหน่งต่างๆมากมาย เช่น รองประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดสระบุรี, ประธานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวตำบลฝั่งรวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี, ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลฝั่งรวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี, ประธานศูนย์ข้าวชุมชนตำบลฝั่งรวง, อาสารสมัครเกษตรหมู่บ้าน ฯลฯ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

มีภาวะผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชนในการเป็นผู้นำ เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลฝั่งรวงจนครบวาระ มีจิตอาสาและเสียสละช่วยเหลือสังคม ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อยู่เสมอ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบ นายบุญจันทร์ เชื้อกล้า เสียสละพื้นที่บริเวณบ้านพักอาศัยเพื่อให้เป็นที่ตั้งของศพก.ซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และเป็นที่ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยการ เรียนรู้จากของจริง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีหลักสูตรการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และการบริการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ทำเต็มที่ ทำให้ดีที่สุด เพื่อพี่น้องเกษตรกรชาวอำเภอเฉลิมพระเกียรติ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายนิธิศ บุญส่ง
๒. นางสาวบุษกร บุญอยู่
๓. นายวุฒิศักดิ์ ยอดเจริญ
๔. นางสาวนิศาตร์ จันทร์ฉนวน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียนโดยใช้กระบวนการถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Storytelling) ซึ่งเป็นการปลดปล่อยความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นการอธิบายถ่ายทอดให้กลายเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ด้วยวิธีการเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ความสำเร็จในการทำงานของเกษตรกรต้นแบบให้ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนฟัง ทำให้ได้เกิดเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ซึ่ง Storytelling นั้นเป็นเครื่องมืออย่างง่ายในการจัดการความรู้ ซึ่งมีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย เป็นการเล่าเรื่องประสบการณ์ในการการเกษตรว่า มีวิธี การทำอะไร จึงประสบความสำเร็จ จากนั้นให้ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนที่ฟังเรื่องเล่า ช่วยกันถอดบทเรียน หรือสกัดขุมความรู้จากเรื่องที่ได้ฟังว่า มีปัจจัยอะไรบ้าง ช่วยทำงานนั้นประสบความสำเร็จเพื่อนำขุมความรู้ ที่ได้ฟังจากเรื่องเล่ามาใช้เป็นฐานความรู้ หรือเป็นแนวทางในการ ทำการเกษตรให้ประสบความสำเร็จต่อไป

โครงสร้างของเรื่องเล่าที่ดีควรมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็น สำคัญ ๕ ข้อ คือ

- ๑) ผู้เล่ามีปัญหาอะไร หรือ ต้องการพัฒนาอะไร
- ๒) ใช้วิธีการใดแก้ปัญหา/พัฒนางาน
- ๓) ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร
- ๔) ผู้เล่ามีความรู้สึกอย่างไร ต่อการแก้ปัญหา
- ๕) ผู้เล่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากการแก้ปัญหา

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

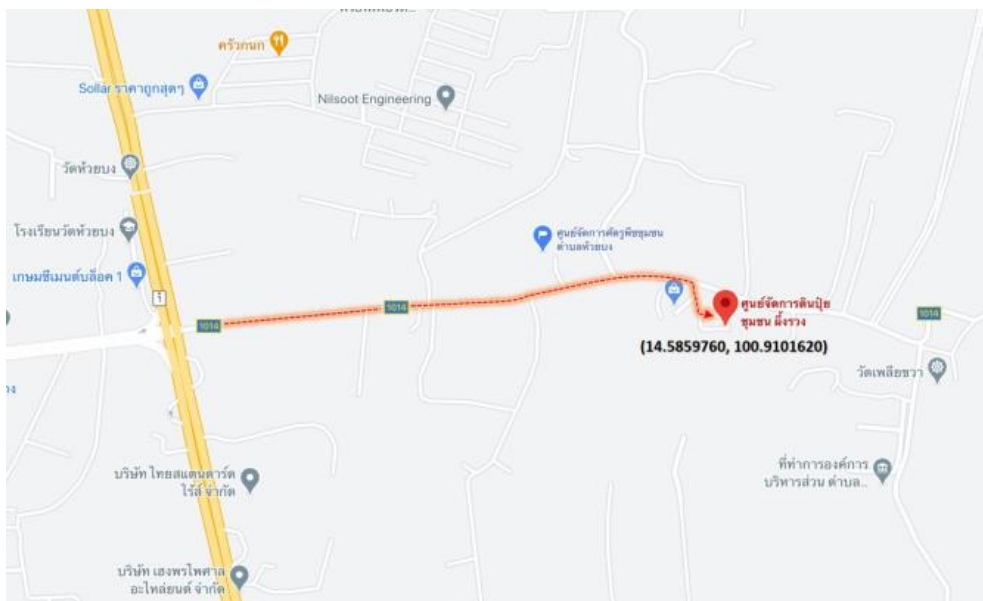
ไม่มี

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

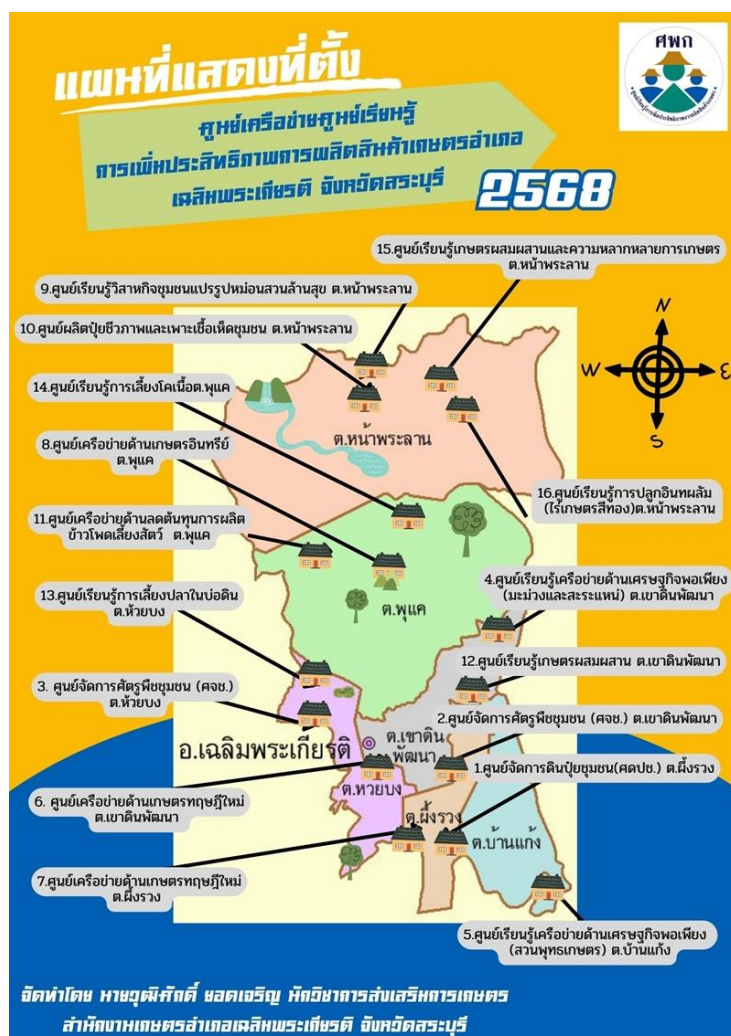
๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

แผนที่แสดงที่ตั้งศพก. เครือข่ายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี ๒๕๖๖

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก)

หมู่ที่ ๑ ตำบลผึ้งรวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี

